

## Licht in het donker

Gedachtedienst, 20 november 2016, Ledevaertkerk

Ds. Sara Dondorp

Eerste lezing: Jesaja 60:17b-22

Tweede lezing: Matteus 5: 1-12

### Inleiding

Vandaag noemen we de namen van diegenen die in het afgelopen jaar gestorven zijn. We stellen ze in het licht, om ons eraan te herinneren dat zij niet vergeten zijn. De teksten die daarbij horen, zijn teksten van troost. Over geluk en vrede, over Licht en over toekomst. De profeet Jesaja kende de ellende van onderdrukking, hij kende pijn en verdriet en kon daarover schrijven. Maar vanuit die pijn schreef hij vooral over hoop en licht. In die traditie spreekt Jezus zijn volgelingen toe. Mensen die naar hem toe gekomen zijn op zoek naar troost.

### Overdenking

Gemeente van Jezus Christus, Lieve mensen, Gelukgewenst u allemaal, hier gekomen! Gelukkig zijn zij, gelukkig zijn jullie! Zo begroet Jezus de menigte mensen die hem gevolgd is. Mensen die gekomen zijn om hem te horen spreken, mensen die genezing zoeken of troost. En natuurlijk zijn leerlingen, zijn naaste volgelingen. En ook, over de generaties heen, ons moderne volgelingen. Iedereen wacht verwachtingsvol op wat Jezus zeggen gaat. Hij begroet ze allemaal liefdevol. Met een tekst die wij nu kennen als 'de zaligsprekingen'. Daarmee begint de Bergrede. Want Jezus gaat de berg op aan het begin van Matteus 5. Zoals ooit Mozes de berg op ging om God te ontmoeten. Daar, op die berg, geeft Jezus de mensen onderricht. Maar eerst geeft hij een gelukwens voor iedereen. En dan begint hij bij de mensen die achteraan zitten: Gelukkig zijn zij, die daar helemaal onderaan de helling zitten. Al die mensen achteraan die zoeken naar troost. Pas helemaal aan het eind begroet hij ook zijn eigen leerlingen: Jullie die vanwege mij worden uitgescholden of vervolgd. Jullie die worden nageroepen om de keuze die jullie maakten. Juist jullie hebben reden om blij te zijn: omdat jullie dezelfde keuze hebben gemaakt als de profeten, omdat jullie voor recht en vrede hebben gekozen en niet voor snelle winst of oppervlakkig geluk.

De leerlingen komen het laatst aan de beurt in de gelukwens. De echte achterblijvers komen eerst. Gelukkig de armen van Geest, zegt Jezus. Wie hij daar precies mee bedoelt weten we niet. Daar zijn inmiddels boekenkasten over volgeschreven. Duidelijk is wel dat het mensen zijn die het niet getroffen hebben. Het zijn niet de geluksvogels die hun leven op de rit hebben. Het zijn niet de mensen die er vanzelfsprekend bij horen. Hoe moeilijk ze het op dit moment ook mogen hebben, Jezus wenst hen het hemelse rijk toe: het goddelijk vrederijk. Waar Gods heerschappij van recht en vrede de boventoon voert. En de treurende, zij die lijden, wenst hij troost toe. Zo gaat Jezus nog even door, met gelukwensen, juist aan de mensen die achteraan staan: niet 'jullie', maar 'zij'. Het lijkt misschien een saaie opsomming, maar je zou er ook een lied in kunnen horen. Zoals de Psalmist zingt in Psalm 34 bijvoorbeeld: Gebrokenen van hart staat de Eeuwige terzijde, hij redt verbrijzelden van geest. Of Psalm 37 waar gezongen wordt: Wie nederig zijn, zullen het land bezitten en gelukkig leven in overvloed en vrede.

Het zijn natuurlijk allemaal hele mooie woorden en het is niet voor niets dat velen de Zaligsprekingen beschouwen als hun favoriete Bijbeltekst. Maar al die treurende en zoekenden zijn niet gelukkig. Het zijn juist de mensen die weinig reden hebben tot geluk, mensen die het moeilijk hebben, die verdrietig zijn, mensen die verlangen naar verlossing

van hun pijn. Is het dan niet te makkelijk om ze geluk toe te wensen? Als het bij alleen maar gelukwensen blijft is dat te simpel. Maar Jezus spreekt vanuit oprechte betrokkenheid. Het liefst zou hij iedereen willen helpen, troosten of genezen. In elk geval probeert hij zoveel mogelijk mensen te bemoedigen. Mensen moed in te spreken, te steunen. Te helpen om zelf in het licht te komen staan. Licht uit de hemel, licht dat mensen troost.

Vorige week vrijdag vertelde Manu Keirse hier in deze kerk, tijdens zijn lezing over rouwverwerking en omgaan met de dood, een parabel over drie bomen en het zonlicht. Die parabel geef ik u graag door.<sup>1</sup>

"Er waren eens drie bomen, die alle drie in een hevige storm een grote tak waren kwijtgeraakt. (...) Jaren later ging ik de bomen weer opzoeken (...). De eerste boom rouwde nog steeds om zijn verlies en zei ieder voorjaar als de zon hem uitnodigde om te groeien: 'Nee, dat kan ik niet want ik mis een belangrijke tak.' Ik zag dat hij klein was gebleven en in de schaduw stond van de andere bomen. De zon drong niet meer tot hem door. De wonde was duidelijk zichtbaar en zag er naakt uit. Het was het hoogste punt van de boom. Hij was niet meer verder gegroeid.

De tweede boom was zo geschrokken van de pijn dat hij snel had besloten om het verlies te vergeten. Hij was moeilijk te vinden, want hij lag op de grond. Een voorjaarsstorm had hem doen omwaaien. Hij had zijn greep op de aarde verloren. De plek van de wonde was moeilijk te vinden. Deze zat verstopt achter een heleboel vochtige bladeren en lag daar te rotten.

De derde boom was ook erg geschrokken van de pijn en de leegte in zijn lijf, en hij rouwde om zijn verlies. Het eerste voorjaar toen de zon hem uitnodigde om te groeien, had hij gezegd: 'Dit jaar nog niet.' Toen de zon het tweede voorjaar weer terugkwam met de uitnodiging, had hij gezegd: 'Ja, zon, verwarm mij zodat ik mijn wonde kan verwarmen. Mijn wonde heeft warmte nodig, omdat ze weet dat ze erbij hoort.' Toen de zon het derde voorjaar weer terugkwam, sprak de boom: 'Ja, zon, laat mij groeien. Ik weet dat er nog zo veel te groeien is.' De derde boom was ook moeilijk te vinden, want ik had niet verwacht dat hij zo groot en sterk zou zijn geworden. Gelukkig heb ik hem herkend aan de dichtgegroeide wonde, die vol trots in het zonlicht werd gehouden."

Door het zonlicht kon de boom weer groeien, ondanks het verdriet. En misschien ook wel door de beschutting van de andere bomen om hem heen. Het verdriet mag er zijn, maar de zon is er ook en het licht. En de steun van lotgenoten om ons heen. Verdriet moet je niet verstoppen, vertelde Manu Keirse ons. Want het geeft ook aan wat die mens voor betekenis heeft gehad. Die mens, die niet meer onder ons is, maar wel in onze harten. Werkelijke troost is niet dat de pijn helemaal verdwenen is, want dan is de betekenis ook verdwenen. Dan doet het er niet meer toe. Werkelijke troost is dat alles in het licht mag staan, ook de donkere en moeilijke kanten van het leven. In de beeldtaal van de profeet Jesaja heeft zelfs de zon vrijaf, want het is God zelf die genoeg licht geeft. Zoveel licht, zoveel troost, zoveel bevrijding, zoveel liefde zijn er bij God te vinden, dat zelfs zon en maan niet nodig zouden zijn. Want God is uit zichzelf licht genoeg voor alles en iedereen. In dat licht, bij die God, noemen wij de namen van hen die wij niet willen vergeten. In dat licht steken we voor hen een kaars aan, met het licht van Pasen, het licht van de opstanding. Of we steken een lichtje aan voor allen die niet genoemd zijn, maar die we wel in ons hart meedragen. Zo telt bij God iedereen mee, de levenden en de doden. Zo staat bij God iedereen in het licht: de treurende en de gelukkigen. Sterker nog: zo is er bij gelukkigen ook ruimte voor verdriet, en zo vinden de treurende geluk, in Gods licht.

Amen

---

1 uit: Manu Keirse: *Vingerafdruk van verdriet, woorden van bemoediging*, Lannoo, p. 86-87.